

Arkeologisk utredning 2015

Hötofta 4:1

DEPONERING AV SCHAKTMASSOR

Södra Åkarps socken, Vellinge kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2015:13

Per Sarnäs

Arkeologisk utredning 2015

Hötofta 4:1

DEPONERING AV SCHAKTMASSOR

Södra Åkarps socken, Vellinge kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk utredning 2015

Hötofta 4:1

Deponering av schaktmassor

Södra Åkarps socken, Vellinge kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2015:13

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Igenläggning av schakt

© Skånearkeologi 2015

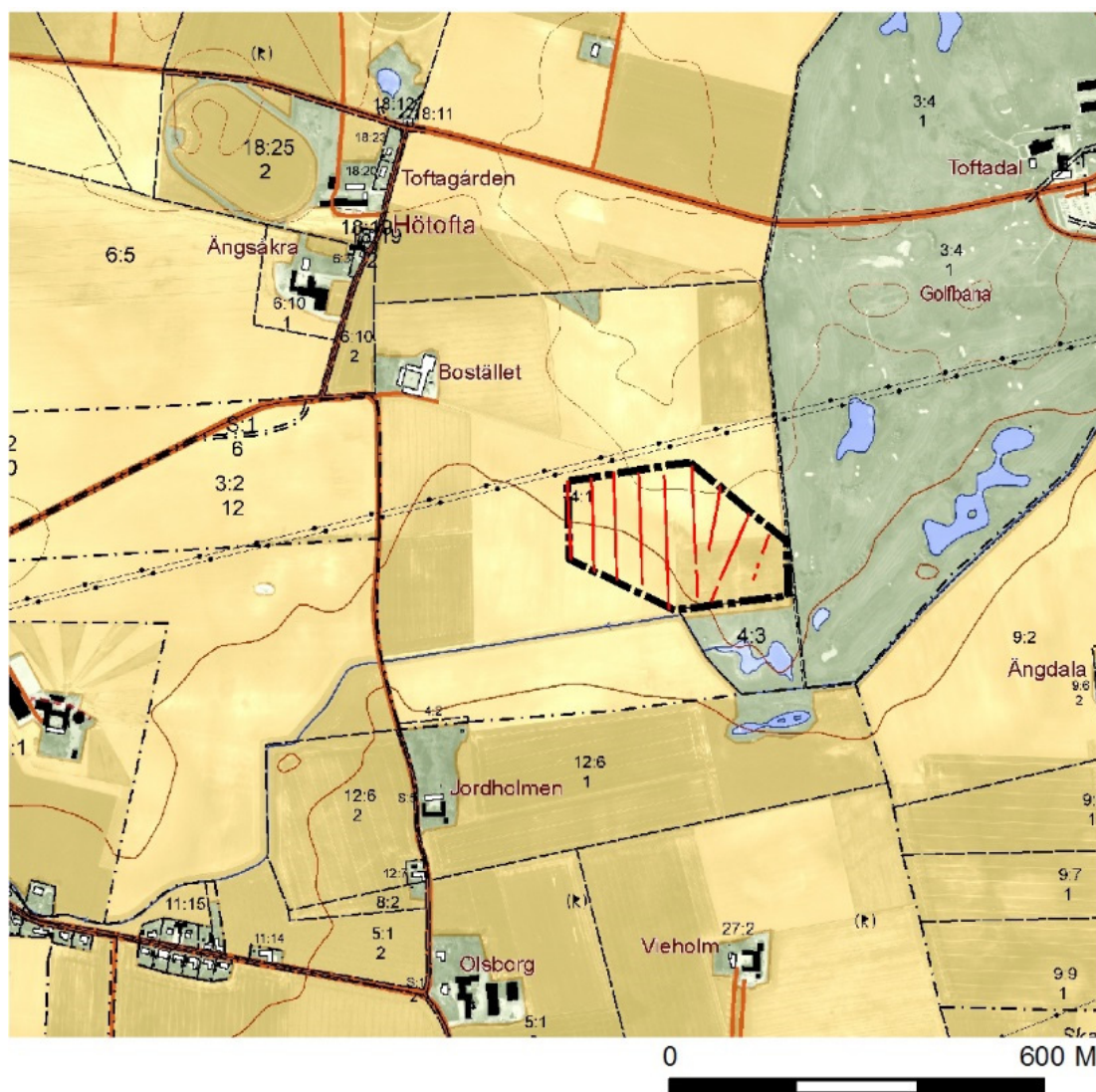
Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	7
Förslag	7
Projektorganisation och kvalitetssäkring	8
Referenser	8
Tekniska och administrativa uppgifter	9

Figur 1. Karta över Skåne med Vellinge kommun markerat med blå färg.

Figur 2. Del av Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat med svart streckad linje och sökschakten fyllda med röd färg. © Lantmäteriet.

Sammanfattning

Med anledning av att Vellinge kommun planerar anlägga ett fördröjningsmagasin genom att utvidga en befintlig damm och deponera schaktmassorna på intilliggande åkermark beslutade länsstyrelsen i Skåne om en arkeologisk utredning.

Den arkeologiska utredningen ska enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag syfta till att klargöra fornlämningsituationen och frigöra områden där schaktmassorna kan deponeras.

Undersökningsområdet utgörs i dag av åkermark men enligt de historiska kartorna så har stora delar av undersökningsområdet legat som ängsmark.

I den östliga delen av utredningsområdet framkom ett grusigt/sandigt lager i vilket förekom sparsamt med flintavslag. Gruset/sanden var gråaktig på ett sätt som grus/sand kan bli på kortvariga boplatser. I gruset/sanden förekom färgningar som utifrån färg och form troligen är stolphål.

I övrigt framkom inga fornlämnningar inom utredningsområdet.

Inledning

Med anledning av att Vellinge kommun planerar anlägga ett fördröjningsmagasin genom att utvidga en befintlig damm och deponera schaktmassorna på intilliggande åkermark beslutade länsstyrelsen i Skåne om en arkeologisk utredning.

Syfte och metod

Den arkeologiska utredningen skulle enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag syfta till att klargöra fornlämningsituationen och frigöra områden där schaktmassorna kunde deponeras.

Den arkeologiska utredningen genomfördes i form av sökschaktning. Sökschaktens riktning styrdes av en önskan att fånga upp övergångar mellan äldre våtmarker och strandzoner samt eventuella grusiga/sandiga förhöjningar som kan ha utgjort öar i en forntida sjö eller våtmark.

Inmätningen gjordes med en Nätverks RTK. Anläggningar mättes in endast med en mittpunkt.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet utgörs i dag av åkermark men enligt de historiska kartorna så har stora delar av undersökningsområdet legat som ängsmark och har därför varit alltför vattensjukt för att kunna odlas. I det låglänta delarna av undersökningsområdet finns en mikrotopografi med små förhöjningar och grusigare underlag.

Det förekommer ett antal i FMIS registrerade fornlämnningar i närområdet. Fornlämningarna domineras av boplatser som identifierats genom fynd av bearbetad flinta. Ett flertal fornlämnningar kan dateras till neolitikum. Några av boplatserna är dock odaterade. Den kronologiska bilden är sannolikt till stor del ett resultat av vad som är möjligt att upptäcka vid en fornminnesinventering. Boplatser från yngre bronsålder och järnålder är betydligt svårare att påträffa vid en ytinventering.

Det har genomförts få arkeologiska undersökningar i närområdet. Berta Stjernqvist har undersökt en bronsåldersboplatz strax öster om bytomten (Frostin 1977). År 2012 genomförde undertecknad en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning dels i Hötofta by, dels vid gården Eneborg väster om bytomten. I Hötofta by påträffades ett par stolphål och gränsdiken efter en av gårdarna liksom ett lertäktsområde. Vid Eneborgs gård framkom ett boplatssområde med bortåt hundra anläggningar, mest stolphål ingående i hus från yngre bronsålder och järnålder (Frejd 2013). Ett relevant urval av närliggande fornlämnningar ur FMIS redovisas nedan och på figur 3.

RAÄ Södra Åkarp 16:1. Boplats med en utbredning av 100 x 50 m. Undersökt och borttagen. Daterad till bronsålder.

RAÄ Södra Åkarp 27:1. Bytomt med en utbredning av ca 600 x 400 m. Utbredningen baserar sig på äldre lantmäterikartor.

RAÄ Västra Ingelstad 6:1. Boplats. I samband med en arkeologisk utredning 1989 framkom kulturlager, stolphål och gropar.

RAÄ Västra Ingelstad 7:1. Boplats. I samband med 1968 års fornminnesinventering registrerad som en stenåldersboplats enligt Malte Gullstrand (amatörarkeolog).

RAÄ Västra Ingelstad 41:1. Boplatsområde. I samband med en arkeologisk utredning 1989 påträffades kulturlager, stolphål, härdar och gropar samt fynd av keramik, flinta och träkol.

RAÄ Västra Ingelstad 42:1. Boplatsområde. I samband med en arkeologisk utredning 1989 framkom ett sotigt kulturlager i vilket det förekom rikligt med flintavslag, träkol och skörbränd sten. Flintmaterialet är senneolitiskt.

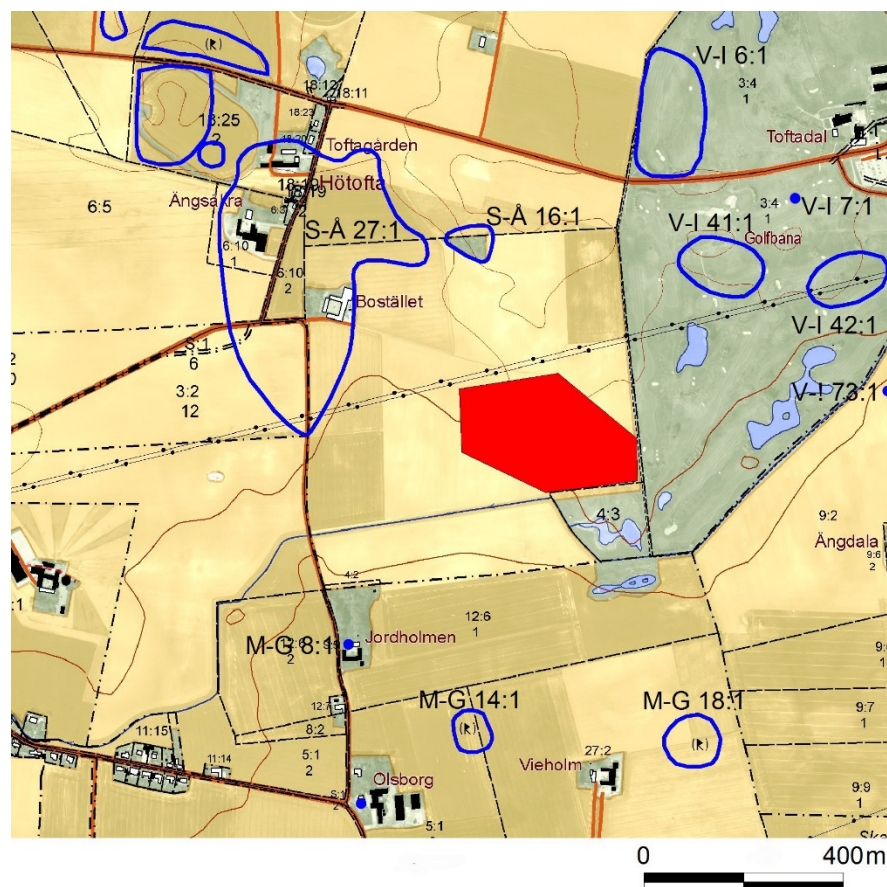
RAÄ Västra Ingelstad 73:1. Fyndsamling, uppgift om. För något tiotal år sedan skall en skokartong med yxor ha funnits på gården. Dessa ska ha påträffats av bröderna Nilsson på gårdens ägor.

RAÄ Mellan Grevie 8:1. Lösfynd bestående av 1 tjocknackig, slipad flintyx av Lindö-typ.

RAÄ Mellan Grevie 14:1. Boplats. Inom ett område med en diameter av ca 80 m påträffades, vid fornminnesinventeringen 1985, bl.a.: 1 skrapa, 2 avlagskärnor och tämligen rikligt med avslag samt enstaka brända flintor.

RAÄ Mellan Grevie 18:1. Boplats. Inom ett område med en diameter av ca 120 m, påträffades, vid fornminnesinventeringen 1985, bl.a.: 3 skrapor och ett 20-tal avslag, varav enstaka med bruksretusch. Området mycket svårt att avgränsa då enstaka avslag förekommer över hela åkern.

Figur 3. Del av fastighetskartan med i texten redovisade fornlämningar. M-G står för Mellan-Grevie, S-Å står för Södra Åkarp och V-I står för Västra Ingelstad. Undersökningsområdet är rödmarkerat. © Lantmäteriet.

Undersökningsresultat

Sammanlagt drogs 13 schakt med en yta av 1 993 m², vilket utgör ca 3,2 % av undersökningsområdet. Utredningen kom att göras i två etapper beroende på en missuppfattning mellan Vellinge kommun och markägaren angående hur mycket som var skördat. Genomförandet i två etapper innebar att utredningen tog längre tid och kostnaderna för grävmaskin, manskapsvagn och Nätverks RTK ökade.

I den östliga delen av utredningsområdet framkom ett grusigt/sandigt lager i vilket förekom sparsamt med flintavslag. Gruset/sanden var gråaktig på ett sätt som grus/sand kan bli på kortvariga boplatser. I gruset/sanden förekom färgningar som utifrån färg och form troligen utgör stolphål samt en ränna och en hård. Boplatsens utbredning uppskattas till maximalt 3 000 m² och ligger mellan 62–62,5 m ö.h. Boplatsens ungefärliga utbredning framgår av Figur 4. Den tolkade gränsdragningen i öster och väster baserar sig på att lagret upphör någonstans mellan två schakt och gränsen har därför dragits mitt emellan schakten.

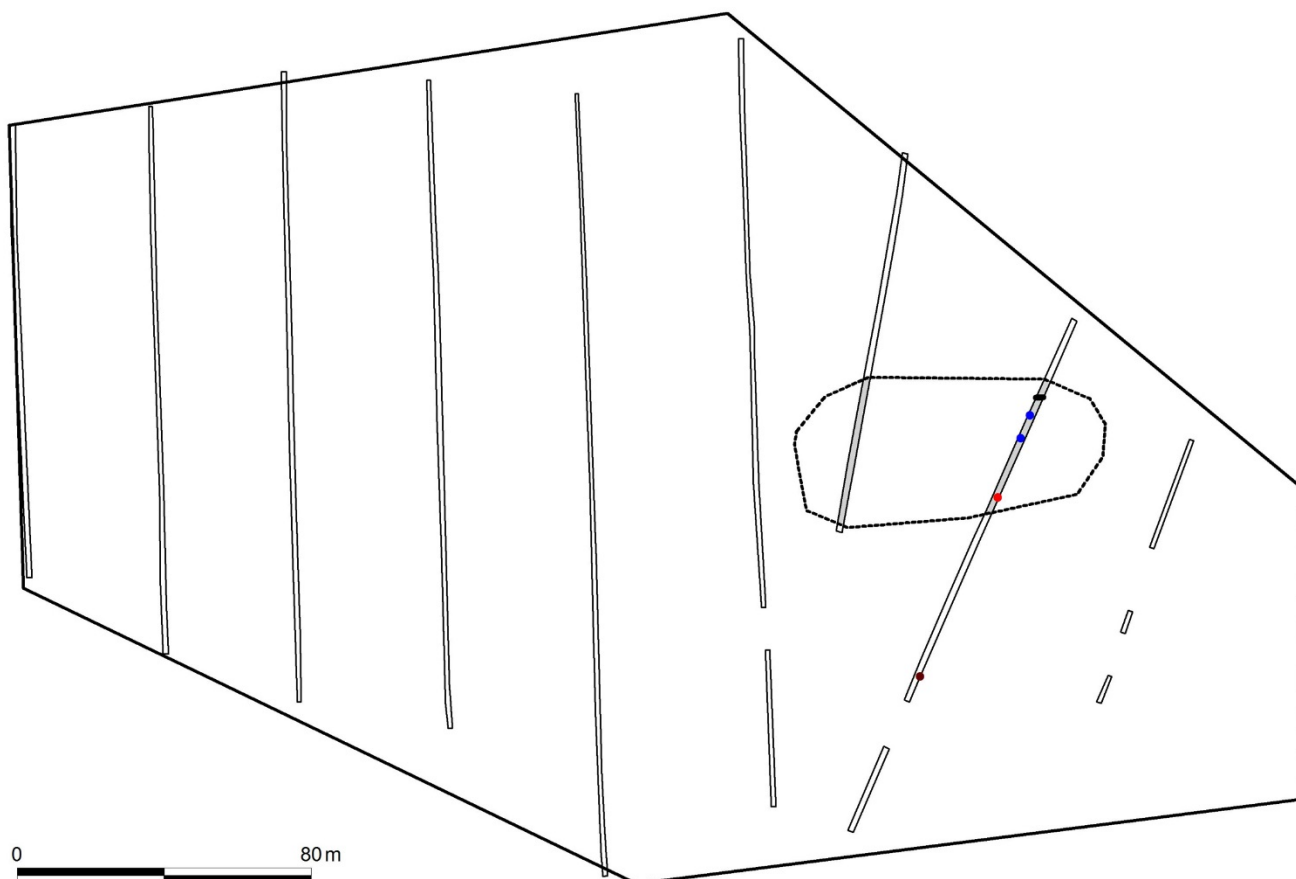
I sydöstra delen av utredningsområdet har redan massor påförts i samband med anläggandet av den damm som finns i dag (Schlyter muntl.).

Längs norra kanten av utredningsområdet förekom kolluvier på över en meters tjocklek. Under dessa kolluvier framkom ett svart och torvigt våtmarkslager som troligen tidigare har täckt hela det låglänta området med som har försvunnit i samband med uppodling och endast bevarats under kolluvierna. I våtmarkslagret påträffades enstaka flintavslag.

FÖRSLAG

Schaktmassorna bör kunna deponeras söder och väster om boplaten. Utredningsresultaten visar att i den västra delen har marken varit alltför fuktig för boplatser och de mindre grusiga förhöjningar som framkom har legat för lågt. Deponering av massor kan ske även väster om utredningsområdet i det låglänta partiet.

Figur 4. Schaktplan med anläggningar, sökschakt och den påträffade boplaten (Svart streckad linje).
Stolphål = blått
Hård = rött
Ränna = svart
Grop = brunt

Projektorganisation och kvalitetssäkring

Skånearkeologi är ett företag som grundades 2013 med inriktning på arkeologisk uppdragsverksamhet. Företaget leds av Fillic. Per Sarnäs med mångårig erfarenhet av arkeologisk uppdragsverksamhet mest i Skåne men även i Småland.

Per Sarnäs är projektledare och ansvarig för projektets genomförande och vetenskapliga kvalitet, samt kontakter med Länsstyrelse och uppdragsgivare.

Referenser

Litteratur

Frejd, J. 2013. Hötofta bytomt. Arkeologisk förundersökning 2012. Sydsvensk Arkeologi rapport 2013:30.

Frostin, E. 1977. Forn tid här hemma.

Muntliga uppgifter

Schlyter, Karl-Åke. Markägare

Kartmaterial

Fastighetskartan

Internetreferenser

FMIS

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-1852-2015
Skånearkeologis diarienummer 201504

Län Skåne
Kommun Vellinge
Socken Södra Åkarp
Fastighet Hötofta 4:1

Ekonomiska kartans blad 2C0f NÖ (RT90)
Koordinatsystem Sweref 99 TM
X koordinat 6150858
Y koordinat 379294
M ö.h. 60-67

Fältarbetstid 2015-07-21-2015-08-28
Antal arbetsdagar 4
Antal arkeologtimmar 24
Antal maskintimmar 25

Undersökningsområde 62 000 m²
Undersökt yta 1 993 m²

Projektansvarig Per Sarnäs
Uppdragsgivare Vellinge kommun

Kostnader, arkeologi

Projektledning och administration: 1 300:-
Fältarbete: 15 600:-
Rapport: 10 400:-
Tryck: 1 000:-
Resor: 600:-
Fastighetskartan: 300:-
Delsumma: 29 200:-

Kostnader, övrigt

Maskiner: 27 138:-
Bodar: 6 864:-
Nätverks RTK: 1 900:-
Delsumma: 35 902:-

Summa, faktisk: 65 102:-
Summa, beslutad: 77 500:-

Arkivmaterial i form av digitala foton, inmättningsfiler och handlingar förvaras på
Regionmuseet i Kristianstad

